

Kratkoročna misija

Procjena i podrška identifikacijskom i informacionom sistemu za životinje. (Komponenta 3, aktivnost 3.4)

Izveštaj o misiji

1. Ime i funkcija eksperta:

Dr. Richard Carmanns, Bavarsko ministarstvo poljoprivrede i šumarstva, Ocjena centralne baze podataka.

Gđa. Anna Dethlefsen, Regionalni ured Bavaria (LKV), Procjena dužnosti u Regionalnom uredu.

2. Cilj i zadaci misije:

Pružanje pomoći u razvoju izvodive baze podataka za identifikaciju i informisanje u skladu sa uredbom 1760/2000/EC za stoku u Bosni i Hercegovini.

3. Raspored misije:

Datum	Aktivnosti / Sastanci	Primjedbe
12/11/2007	Diskusija za okruglim stolom o preprekama i budućoj strategiji za bazu podataka za identifikaciju životinja Kratki prikaz sistema identifikacije i registracije u Njemačkoj	
13/11/2007	1. Upoznavanje sa važećom legislativom u BiH, 2. Zadaci i odgovornosti za identifikaciju životinja u Njemačkoj 3. Elaboracija prijedloga za odgovarajuću organizaciju registracije imanja i identifikaciju životinja 4. Razrada smjernica sa dijagramima toka, formularima za registraciju imanja, registrom farmi, itd. 5. Razrada sljedećeg: - neophodnih izmjena i dopuna važeće legislative - registracije imanja sa stokom - funkcionalnih mogućnosti centralne baze podataka (CDB) - opskrbe, registracije naloga za štampanje, isporučivanja, itd. - izdavanja i popunjavanja pasoša kampanje informisanja javnosti	
14/11/2007	Nastavak: 1. Upoznavanje sa važećom legislativom u BiH, 2. Zadaci i odgovornosti za identifikaciju životinja u Njemačkoj 3. Elaboracija prijedloga za odgovarajuću	

Datum	Aktivnosti / Sastanci	Primjedbe
	organizaciju registracije imanja i označavanje životinja 4. Razrada smjernica sa dijagramima toka, formularima za registraciju imanja, registrom farmi, itd. 5. Razrada sljedećeg: - neophodnih izmjena i dopuna važeće legislative - registracije imanja sa stokom - funkcionalnih mogućnosti centralne baze podataka (CDB) - opskrbe, registracije naloga za štampanje, isporučivanja, itd. - izdavanja i popunjavanja pasoša kampanje informisanja javnosti	
15/11/2007	Nastavak diskusije iz prethodnih dana - Prezentacija zaključaka i preporuka sa radionice - Prezentacija smjernica i rezultata radionice	

4. Rezime rezultata misije:

4.1 Prepreke i buduća strategija za bazu podataka za identifikaciju životinja

Rezultati diskusije su sljedeći. Veterinarska služba ne može vršiti svoju zadaću pošto sadašnji sistem ne pruža informacije u vezi sa registrovanom stokom, kretanjem stoke i registrovanim imanjima. Razlozi za navedeno su:

- Veterinarske stanice nisu povezane na centralnu bazu podataka (CDB) i čak nisu ni opremljene kompjuterima.
- CDB nema mogućnost postavljanja upita radi povlačenja informacija iz baze. Pohranjene informacije ne mogu se koristiti u svrhu verifikacije, statističkog praćenja i kontrole. U ovom trenutku se podaci iz CDB čak ne mogu ni izlistati.
- Postupak prijave kretanja je jako komplikovan. Temelji se na obrascu C, koji izdaje veterinarska služba. Kretanje sa imanja se prijavljuje prije nego što životinja izađe sa imanja. Postupak prijave je kanalisano preko veterinarske službe do DEO-a. Vlasnik/imatelj nema nikakav direktan kontakt sa DEO.
- Za kretanje u granicama opštine nije potrebno uvjerenje o zdravstvenom stanju. U ovom slučaju se kretanje ne prijavljuje jer se ne mora obavještavati veterinarska stanica.
- U ovom trenutku ne postoji mogućnost unosa ispravki u vezi sa stokom.

Kvalitet podataka u CDB je nizak i ne odražava stanje na terenu jer sva stoka nije registrovana, a kretanje i klanje se slabo prijavljuju. Mišljenja smo da je glavni nedostatak taj da se sadašnjih sistem zasniva samo na prikupljanju podataka. Ne postoji mehanizam kontrole kvaliteta podataka kako bi se pohranjeni podaci mogli provjeriti u odnosu na stanje na terenu, te u skladu s tim unijele odgovarajuće ispravke.

Dodatni problem je rad sa neoznačenom (neregistrovanom) stokom nepoznatog porijekla. U ovom trenutku je nije moguće označiti i registrovati. Obrazloženje za ovakav pristup je da se izbjegava registracija stoke nepoznatog zdravstvenog stanja.

Opšti utisak je da se identifikacija i registracija životinja brka sa mjerama za kontrolu bolesti, a oni predstavljaju dva različita pojma.

4.2 Prikaz sistema identifikacije i registracije u Njemačkoj

U Njemačkoj je 16 federalnih jedinica umjesto savezne vlade odgovorno za implementaciju uredbe 820/97 (1760/2000). Godine 1998., federalne jedinice su uputile zahtjev bavarskom Ministarstvu poljoprivrede i šumarstva da u njihovo ime uspostavi i vodi centralnu bazu podataka za stoku u Njemačkoj. Centralna baza podataka puštena je u rad 1999. godine i zasniva se na komunikaciji preko Interneta.

Centralna baza podataka je ključni element za osiguranje sljedivosti na svim nivoima proizvodnje. Ostala 3 stuba sistema identifikacije i registracije su jedinstveni broj ušne markice za svaku životinju, jedinstveni registracijski broj za svako imanje, te obaveza prijavljivanja svih promjena na imanju u roku od 7 dana.

4.2.1 Registracija imatelja-imanja

Svaka federalna jedinica ima jedan organ nadležan za registraciju imatelja stoke u datoj federalnoj jedinici. Za registraciju se koristi jedinstveni 12-cifreni broj. Registracijski broj temelji se na statističkom ključu. Statistički ključ omogućava lokalizaciju teritorije na nivou federalne jedinice, oblasti, odnosno grada/sela. Registracijski broj povezan je s imenom i adresom vlasnika, kao i vrstom djelatnosti imanja ili institucije (npr. farmer, trgovac, klaonica, veterinarska uprava). Ove informacije pohranjuju se u lokalnoj bazi podataka federalne jedinice.

Iz ove baze informacije se automatski prenose u CDB u Minhenu.

4.2.2 Registracija životinja (rođenje, uvoz)

Po jedan organ odnosno zakonom propisana agencija (regionalni ured) u federalnim jedinicama su odgovorni za izdavanje ušnih markica i stočnih pasoša. Veličina plastičnih ušnih markica i njihov sadržaj utvrđeni su propisima EU. Broj ušne markice počinje sa DE za Njemačku, nakon čega dolazi jedinstveni numerički kod od 12 cifara. Ušna markica na sebi isto tako ima i bar kod.

Ušne markice se izdaju samo registrovanim imanjima, i to na zahtjev. Brojevi izdatih ušnih markica odmah se dodjeljuju broju imanja u CDB. Dodijeljene ušne markice može koristiti samo predmetno imanje za registraciju rođenja.

Svako rođenje se mora registrovati u roku od 7 dana. Pasoš se štampa tek nakon registracije rođenja u CDB. Pasoš sadrži sve neophodne informacije o životinji zajedno sa bar kodovima koji se mogu čitati skeniranjem.

Uvezene životinje mogu registrovati samo regionalni uredi. Registracija se vrši na osnovu stranog pasoša i ostalih dokumenata.

4.2.2.1 Registracija kretanja

Svi imatelji stoke, što uključuje i trgovce, stočne pijace, sabirna mjesta i klaonice, moraju svako kretanje prijaviti u roku od 7 dana. Prodavac prijavljuje odlazak životinje, a kupac dolazak životinje.

Svako uginuće (uginulo grlo) se takođe mora prijaviti u roku od 7 dana, kao i vršenje klanja na imanju.

U slučaju izvoza, mora se prijaviti odredišna zemlja.

Preduslov za pohranu podataka o kretanju u CDB jeste da je predmetna životinja registrovana u bazi.

4.2.2.2 Registracija klanja

Klaonica mora prijaviti svako klanje, uključujući informacije o težini trupa i kategoriji.

4.2.3 Terenske kontrole

U skladu sa Uredbom EU br. 2630/97, svake godine se mora vršiti terenska kontrola najmanje 10 % svih imanja. Cilj kontrole je da se provjeri tačnost informacija koje se nalaze u bazi podataka. Osnova za vršenje terenske kontrole je registar sa informacijama o svoj stoci na

predmetnom imanju, a njega inspektor preko Interneta povlači iz CDB prije nego što krene u kontrolu imanja.

Rezultati provedene terenske kontrole se ponovo pohranjuju u CDB. U slučaju da se tom prilikom utvrdi nepoštovanje propisa, smanjuje se iznos subvencija koje se isplaćuju predmetnom imanju.

4.2.4 Registracija svinja

Za razliku od goveda, svinje se ne označavaju pojedinačno. Umjesto pojedinačnih brojeva markica, koriste se brojevi imanja. To znači da sve svinje koje su okoćene na istom imanju imaju isti broj ušne markice.

Ušne markice dostavlja Regionalni ured po zahtjevu. Maksimalni broj dostavljenih markica ne smije premašiti godišnje potrebe. Količina izdatih ušnih markica dodjeljuje se broju imanja u CDB.

4.2.4.1 Izvještavanje i rok za izvještavanje

Svako imanje mora jednom godišnje poslati izvještaj o broju svinja, razvrstanom po sljedećim grupama, i to do određenog roka (npr. 01.01. za prethodnu godinu):

- prasići do 20 kg
- krmače za priplod preko 30 kg
- tovne svinje preko 30 kg

4.2.4.2. Prijava kretanja

Baza podataka za svinje ne sadrži prijave okota, prijave klanja, prijave klanja na imanju ili prijave uginuća. Samo se kretanje prijavljuje.

Za razliku od stoke, prijavu kretanja je dužan vršiti samo imatelj koji prima svinju.

Ta prijava sadrži sljedeće:

- Registracijski broj imanja na koje svinja dolazi
- Registracijski broj imanja ili zemlje iz kojeg/koje svinja dolazi
- Broj svinja koje su se kretale
- Datum kretanja

4.2.5 Registracija malih preživača

Ovce i koze do jedne godine starosti ne označavaju se pojedinačno. Umjesto pojedinačnih brojeva markica, koriste se brojevi imanja. To znači da sve ovce i koze koje su rođene na istom imanju imaju isti broj ušne markice.

Ovce i koze starije od godinu dana moraju biti označene jedinstvenim brojem.

Ušne markice dostavlja Regionalni ured po zahtjevu. Maksimalni broj dostavljenih markica ne smije premašiti godišnje potrebe. Količina izdatih ušnih markica dodjeljuje se broju imanja u CDB.

4.2.5.1 Izvještavanje i rok za izvještavanje

Svako imanje mora jednom godišnje poslati izvještaj o broju ovaca i koza, razvrstanom po tri dobne grupe:

- ovce i koze do 9 mjeseci starosti
- ovce i koze od 10 do 19 mjeseci starosti
- ovce i koze starije od 19 mjeseci

4.2.5.2. Prijava kretanja

Baza podataka za ovce i koze ne sadrži prijave rođenja, prijave klanja, prijave klanja na imanju ili prijave uginuća. Samo se kretanje prijavljuje.

Za razliku od stoke, prijavu kretanja je dužan vršiti samo imatelj koji prima ovce odnosno koze. Ta prijava sadrži sljedeće:

- Registracijski broj imanja na koje životinja dolazi
- Registracijski broj imanja ili zemlje iz kojeg/koje životinja dolazi
- Broj ovaca odnosno koza koje su se kretale
- Datum odlaska sa imanja/zemlje
- Datum dolaska na imanje/zemlju

4.3 Važeći propisi u vezi sa sistemom identifikacije i registracije u BiH

4.3.1 Registracija imanja

Prema propisima, registraciju imanja mora vršiti lokalni veterinarski ured. Međutim, ne postoji jasna definicija termina "veterinarski ured" (veterinarska stanica ili veterinarski inspektor).

4.3.2 Registracija stoke

Dužnost registracije stoke leži na vlasniku.

U pogledu registracije i prijave kretanja, domaća legislativa nije usklađena sa propisima Evropske zajednice, kojima je utvrđeno da dužnost prijave leži na imatelju a ne na vlasniku.

4.3.3 Registracija kretanja

Prema propisima, vlasnik ili imatelj koji želi premjestiti životinju sa jednog imanja na drugo (mjesto) mora unaprijed zahtijevati od lokalnog veterinarskog ureda izdavanje obrasca C. Obrazac C sadrži datum kretanja i registracijski broj novog vlasnika.

Lokalni veterinarski ured vlasniku/imatelju izdaje obrazac C i uvjerenje o zdravstvenom stanju životinje. Obrazac C čine original i 3 kopije.

U slučaju da životinja promijeni imanje, original i jedna kopija obrasca C prate životinju. Jedna kopija ostaje kod vlasnika/imatelja, a drugu veterinarski ured šalje Uredu za unos podataka (DEO) u mjestu s kojeg je životinja otišla.

Novi vlasnik/imatelj životinje mora kopiju obrasca C poslati svom lokalnom veterinarskom uredu. Veterinarski ured šalje obrazac C uredu DEO u mjestu dolaska životinje. DEO nakon toga unosi dolazak u CDB.

Ukoliko se životinja šalje na pijacu, veterinar nadležan za pijacu izdaje novi obrazac C. U tom slučaju jedna kopija ostaje na pijaci, druga se šalje uredu DEO koji je nadležan za pijacu, dok se original i treća kopija šalju sa životinjom. Vlasnik pijace mora isto tako voditi pijačni registar.

Ukoliko životinja stiže u klaonicu, uposlenik lokalnog veterinarskog ureda (veterinar na terenu obično i nije upoznat ko je taj uposlenik) šalje dokument o prijavi kretanja najbližem uredu DEO. DEO nakon toga unosi klanje u CDB.

Vlasnik klaonice ima zakonom propisanu obavezu da vodi registar klanja.

U slučaju da vlasnik/imatelj ne prodaje životinju, kretanje te životinje sa imanja se ipak unosi u bazu podataka.

4.4 Prijedlozi

4.4.1 Legislativa

Legislativu treba izmijeniti u pogledu sljedećeg:

- dužnosti i zadataka
 - veterinarske jedinice,
 - veterinarske stanice,
 - veterinarskog inspektora i
 - uposlenika lokalnog veterinarskog ureda
- identifikacije i registracije životinja.

Sadašnji sistem prijave kretanja treba razmotriti po sljedećim tačkama:

- Imatelj životinje a ne vlasnik treba prijavljivati svaku promjenu u svom stadu, u skladu sa uredbom EZ 1760/2000.
- Kretanje treba prijavljivati nakon što se desi, a ne prije nego što bi se moglo desiti.
- Prijavljivanje treba direktno vršiti imatelj prema uredu DEO. Kao uslugu vlasnicima imanja, veterinarski ured bi mogao sakupljati prijave o kretanju.
- Umjesto rukom popunjavanog obrasca C, za prijavu kretanja i klanja treba koristiti mašinski čitljive kartice.
- Veterinarski ured treba odvojeno raditi na pitanjima prijave kretanja životinja i na mjerama kontrole bolesti.
- Prijavu klanja bazi podataka treba vršiti vlasnik klaonice jer on prije klanja postaje imatelj životinja.

Što se tiče ekonomičnosti, čistoće sistema, kvaliteta podataka i uslova propisanih od strane Evropske zajednice, uspostava odvojenih baza podataka za životinje na nivou entiteta se mora izbjeći. Pored dodatnih troškova vođenja odvojenog sistema, to bi stvorilo i konfuziju u postupku prijave jer se unakrsne provjere mogu pravilno vršiti samo na državnom a ne i na entitetskom nivou.

4.4.2 Kampanja informisanja

Za uspjeh sistema identifikacije i registracije, svi učesnici u procesu moraju biti ispravno informisani prije nego što sistem počne raditi. Prema propisima EZ, dužnost prijavljivanja leži na imatelju. Zbog toga treba posebnu pažnju obratiti informisanju svih imatelja životinja kao što su farmeri, trgovci, stočne pijace i klaonice.

Kampanja informisanja javnosti treba sadržati sljedeće elemente:

- Informativni materijal (letak, brošura, informativni film)
- Informacije na Internetu (stranice)
- Prisustvo na poljoprivrednim događajima (npr. sajmovima, sastancima)

Spisak zadataka: pogledati prilog A – Kampanja informisanja javnosti

4.4.3 Pristup bazi podataka

Za uspjeh sistema identifikacije i registracije u BiH, od najveće je važnosti da veterinarska služba kao i imatelji životinja imaju direktan pristup CDB. U CDB isto tako mora biti moguće vršiti ispravke netačnih podataka. Za to je potrebno definisati pravila za ispravljanje.

4.4.4 Kontrola podataka

Podaci u sadašnjoj CDB se moraju kontrolisati u smislu tačnosti odnosno da li se slažu sa stanjem na terenu. Kontrola se može vršiti pomoću isprintanih spiskova koje CDB šalje veterinarskim uredima radi provjere ispravnosti podataka.

Kontrola uključuje sljedeće

- registraciju imanja,
- registraciju stoke i kretanje stoke, te klanja

U CDB se mora osigurati poseban sadržaj za prijavljivanje u cilju evidentiranja životinja čija trenutna lokacija nije poznata.

Sakupljanje podataka u staroj CDB mora se nastaviti dok se ne uspostavi novi CDB sistem. Iz starog u novi sistem se moraju prenijeti ispravni podaci.

U smislu uredbe (EZ) br. 2630/97, odabir imanja za vršenje terenskih kontrola treba biti zasnovan na informacijama iz baze podataka. Rezultati terenskih kontrola se isto tako trebaju pohranjivati u bazu podataka. Razlike u nalazima moraju voditi do ispravki netačnih podataka u bazi.

4.5.5 Registracija goveda nepoznatog porijekla

Trenutno nije dopušteno vršiti registraciju goveda nepoznatog porijekla (nepoznatog zdravstvenog stanja). Zbog ovakvog pristupa će se broj neregistrovanih goveda vremenom povećavati.

Mišljenja smo da je navedeni pristup pogrešan. Identifikacija životinje ušnom markicom je preduslov za kontrolu bolesti, a ne obrnuto. Ako nema ušne markice, rezultat pretrage ne može se povezati sa određenom životinjom i s imanjem na kome se ona drži.

5. Opšte primjedbe o projektu:

(koje se ne odnose direktno na misiju)

Radna atmosfera je bila u tonu prijateljstva, otvorenosti i kooperativnosti. Izgleda da su sve zainteresirane strane u BiH identifikovale slabe tačke u sadašnjem sistemu identifikacije i registracije i da su spremni za promjene da bi se došlo do boljeg sistema. Međutim, sistem identifikacije i registracije će biti ugrožen ukoliko budu paralelno vođeni jedan centralni sistem na državnom nivou i baze podataka na nivou entiteta.

Ime: _____

Potpis

Ime: _____

Potpis

Prilog A

Kampanja informisanja javnosti

- 1 Informativni materijal (letak, brošura, film):
 - 1.1 Priprema letka od strane SVO, AIA, uključujući učesnike radionice
Rok: februar
Prvi sastanak: januar
Osoba odgovorna za slanje poziva: Sefija Čavka
Prijedlog brošure:
Prevod brošure "Rinderkennzeichnung schafft Vertrauen" (vidjeti prilog C)
 - 1.2 Informativni film
Pogledati stari film i odlučiti o novom filmu
koordinacija: Nihad Fežić
 - 1.3 Troškovi kampanje
Rok: januar
provjeru vrši: Gosp. Darko Čobanov /Svjetska banka
- 2 Priprema stranice AIA
Link sa stranice Ureda za veterinarstvo
Rok: 21.12.2007.
Sadržaj:
 - Prikaz DEO-va sa adresom, telefonom, faksom, e-mailom, uputstvima, itd.
 - Dežurni telefon (redovno radno vrijeme)
 - Pitanja i odgovori osoblja u DEO
- 3 Prisustvo na poljoprivrednim događajima (poljoprivrednim sajmovima, sastancima, itd.)
Rok: sredina januara
 - 3.1 Priprema standardnog pisma od strane gospođe Anne Dethlefsen i dr. Karoline Schollmeyer (vidjeti prilog B)
 - 3.2 Adrese poljoprivrednih organizacija: Gosp. Nevres Paprikić
Rok: sredina januara

Prilog B Prisustvo na poljoprivrednim događajima – standardno pismo

Poštovani,

Po uspostavi centralne baze podataka za registraciju imanja sa govedima i identifikaciju goveda u 2004. godini, planirano je provođenje kampanje informiranja javnosti da bi se vlasnici imanja informirali o izvršenim poboljšanjima i izmjenama.

Pored članaka u novinama i vijesti na lokalnoj televiziji, željeli bismo ostvariti i direktan kontakt sa vlasnicima imanja. Na taj način će se imateljima životinja moći iz prve ruke dati informacije o poboljšanjima i izmjenama u pogledu registracije i identifikacije stoke. Imatelj životinja će imati priliku da odmah iznese eventualne probleme koji se mogu javiti.

Ukoliko Vaša udruga odnosno organizacija planira neki događaj (skupština, izložba, sajam, i sl.), bilo bi nam izuzetno drago ako nam date priliku da jednim kratkim govorom i raspravom za okruglim stolom predstavimo našu organizaciju i njene zadatke.

Molimo Vas da prilikom organizacije sljedećeg događaja uzmete u obzir naše učešće. Unaprijed Vam se zahvaljujemo na saradnji.

Molimo da nas bez oklijevanja kontaktirate u slučaju da imate bilo kakvih pitanja.

Prilog C

Prevod "Rinderkennzeichnung schafft Vertrauen I" i
"Rinderkennzeichnung schafft Vertrauen II"

Naziv dokumenta:
Oznacavanje goveda I.doc
Oznacavanje goveda II.doc